

2 WYROK

2.1 W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny – Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Hanna Bartkowiak

3 Sędziowie: Ewa Taberska

Małgorzata Winkler-Galicka

4 Protokolant: staż. Natalia Komorniczak

5 przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Wojciecha Kiszki

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2020 r.

sprawy skazanej **M. S. (1)**

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

6 od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Chodzieży

z dnia 12 września 2019 r., sygn. akt II K 48/19

uchyla zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Chodzieży do ponownego rozpoznania.

Małgorzata Winkler-Galicka Hanna Bartkowiak Ewa Taberska

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	IV Ka 1076/19
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		

o.11.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Rejonowego w Chodzieży z dnia 12 września 2019 r., sygn. akt II K 48/19

0.11.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

0.11.3. Granice zaskarżenia**0.11.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia**

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

0.11.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

#

art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w

	zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

0.11.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

0.12.1. Ustalenie faktów

0.12.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
0.12.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	

0.12.2. Ocena dowodów

0.12.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwiężle o powodach uznania dowodu

0.12.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwiężle o powodach nieuwzględnienia dowodu

<p>STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków</p>		
Lp.	Zarzut	
3.1.	Rażąca niewspółmierność orzeczonej kary łącznej w wymiarze 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat tytułem próby.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny
Zwiąże o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
<p>W ramach podniesionego zarzutu prokurator podważał również słuszność stanowiska Sądu Rejonowego przedstawionego w zakresie oceny związku podmiotowo-przedmiotowego pomiędzy przestępstwami popełnionymi przez M. S., za które kary połączono. Sąd Okręgowy uznał, że podniesione przez apelującego okoliczności nie były pozbawione racji gdyż Sąd I instancji nieprawidłowo określił związek podmiotowo-przedmiotowy pomiędzy poszczególnymi czynami uznając, że był on bliski. Tymczasem jedynie przestępstwa, za które M. S. została skazana wyrokiem Sadu Rejonowego w Chodzieży z dnia 18 grudnia 2017 r. w sprawie II K 513/16 pozostawały ze sobą w bliskim związku czasowym (zostały popełnione w okresie od 17 kwietnia 2015 r. do 26 czerwca 2015 r. Taka zbieżność czasowa nie zachodziła zaś co do czynów objętych wyrokiem Sądu Rejonowego w Nakle nad Notecią z dnia 1 kwietnia 2016 r. w sprawie II K</p>		

577/15. Pierwsze z tych przestępstw obejmowało okres od lipca 2006 r. do 15 października 2013 r., a dwa pozostałe były popełnione w okresie od 22 maja 2014 r. do 22 lipca 2014 r. Warto również zauważyć, że powyżej wspomniane dwa występki z okresu maj – lipiec 2014 r. zostały popełnione prawie rok wcześniej aniżeli przestępstwa objęte wyrokiem w sprawie II K 513/16, tak więc również w tym wypadku nie istniał bliski związek czasowy. Stwierdzono też niekonsekwencję Sądu niższej instancji w ocenie związku przedmiotowego między przestępstwami, za których kary połączono, gdyż, mimo że jedno z przestępstw skazanej skierowane było przeciwko wymiarowi sprawiedliwości nie zostało to uwzględnione skoro Sąd ten łącząc kary stwierdził, że wszystkie czyny charakteryzowały się podobieństwem i tożsamością naruszanego dobra. Reasumując powyższe, Sąd odwoławczy nie mógł zaaprobować oceny związku podmiotowo-przedmiotowego dokonanej przez Sąd Rejonowy. Słuszność miał zatem apelujący prokurator, że nie był on tak bliski jak uznał Sąd I instancji. Odnosząc się z kolei do pozytywnej opinii kuratora o M. S., zaprzestania przez nią popełniania kolejnych czynów zabronionych i ustabilizowania trybu życia, Sąd II instancji przypomina, że okoliczności osobopoznawcze odnoszące się do skazanego, nie mają pierwszorzędного znaczenia przy kształtowaniu wysokości kary łącznej. Znaczenie takie należy bowiem przypisywać relacjom podmiotowo-przedmiotowym zbiegających się przestępstw (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 14 stycznia 2010 r., sygn. akt

II AKa 237/09, KZS 2010/2/46). Następstwem błędnej oceny związku podmiotowo-przedmiotowego było ukształtowanie przez Sąd Rejonowy wymiaru kary łącznej bardzo zbliżonego do zastosowania zasady absorpcji (zaledwie 4 miesiące więcej niż najsurowsza z wymierzonych oskarżonej kar). Taki wymiar kary łącznej nie mógł być w ocenie Sądu odwoławczego uznany za spełniający wszystkie cele stawiane karze łącznej i nie był dostosowany do tego, że oskarżona de facto dopuściła się popełnienia szeregu czynów zabronionych gdzie nie wszystkie pozostawały ze sobą w ścisłym związku podmiotowo-przedmiotowym. Sąd Okręgowy w ramach kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia nie ukształtował jednak odmiennie kary łącznej, choć o to wnosił apelujący rzecznik oskarżenia. Stało się tak z powodu okoliczności dostrzeżonych z urzędu w trybie art. 440 kpk, przez co zaszła konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Chodzieży.

Wniosek

Zmiana zaskarżonego wyroku w pkt I poprzez wymierzenie skazanej kary łącznej 3 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz uchylene pkt II.

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

Zwięzłe o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.

Wniosek prokuratora nie mógł zostać uwzględniony, gdyż z powodu uchybień Sądu Rejonowego dostrzeżonych z urzędu zaszła konieczność uchylecia zaskarżonego

rozstrzygnięcia i przekazania sprawy w całości do ponownego rozpoznania. Okoliczność ta stała na przeszkodzie wydaniu przez Sąd odwoławczy orzeczenia reformatoryjnego. Na marginesie natomiast należy zauważyć, że zaproponowany przez apelującego wymiar kary łącznej pozbawienia wolności nie uwzględniał w ogóle, że orzeczone względem M. S. kary pozbawienia wolności pozostają warunkowo zawieszona, a co za tym idzie koniecznym byłoby zastosowanie korzystnego przelicznika tego rodzaju kary na karę pobawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Reguły te ujęte są w art. 89 § 1b obecnie obowiązującego Kodeksu karnego (1 miesiąc kary z warunkowym zawieszeniem = 15 dniom kary bez warunkowego zawieszenia wykonania).

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
1.	W wyroku Sąd Rejonowy pomimo stosowania przepisów Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., nie wskazał dat popełnienia poszczególnych czynów zabronionych oraz nie określił dokładnie kar jednostkowych jakie zostały wymierzone M. S. za poszczególne przestępstwa objęte wyrokami w sprawach II K 577/15 oraz II K 516/16. Sąd I instancji ograniczył się do podania wymiaru orzeczonych skazanej ostatecznie kar pozbawienia wolności i grzywny, przy czym nawet nie wskazał, że były to właśnie kary łączne (za wyjątkiem kary grzywny orzeczonej w sprawie o sygn. II K 516/16). Sąd ten nie przytoczył, a w efekcie tego także nie poddał analizie zastosowanych wobec skazanej środków probacyjnych przy karach orzeczonych z warunkowym zawieszeniem wykonania, a zaniechanie takie mogło też mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia.

Zwiężle o powodach uwzględnienia okoliczności	
<p>Sąd Okręgowy uznał, że powyżej wskazane uchybienia Sądu niższej instancji w komparycji zaskarżonego wyroku łącznego skutkowały wątpliwościami jakie konkretnie orzeczenia o karach były dla Sądu Rejonowego podstawą wymiaru kar łącznych pozbawienia wolności i grzywny w wyroku łącznym. Co prawda w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia zostały wskazane poszczególne przestępstwa i kary objęte wyrokiem łącznym, w tym szczegółowo podano wymiar kar jednostkowych oraz kar łącznych, ale już zaniechano przytoczenia zastosowanych wobec skazanej środków karnych i probacyjnych. W ocenie Sądu odwoławczego wszystkie te okoliczności powinny wynikać wprost z sentencji orzeczenia, a nie pojawiać się dopiero w uzasadnieniu (i to jeszcze w niezadowalającym zakresie). Powyższe zapatrywanie jest zbieżne ze stanowiskiem Sądu Najwyższego (postanowienie SN z dnia 5 grudnia 2018 r., sygn. akt V KK 261/18), zgodnie z którym w części wstępnej wyroku łącznego powinny być opisane w prawidłowy sposób wszystkie skazania, które stanowiły przedmiot rozstrzygnięcia (art. 413 § 1 pkt 4 kpk w zw. z art. 574 kpk). Powinno zatem wymienić się w tej części wyroku: daty wydania wyroków objętych postępowaniem o wydanie wyroku łącznego, sygnatury tych postępowań, daty przypisywanych przestępstw, podstawy prawne skazania i wymierzone za nie kary jednostkowe, a także kary łączne, gdy zostały orzeczone. To właśnie ta część wyroku łącznego określa przedmiot rozstrzygnięcia w trybie wyroku łącznego. Oznacza to, że co do tych skazań wymienionych w komparycji wyroku sąd meriti winien wydać rozstrzygnięcie w części dyspozytywnej wyroku. Brak w komparycji wyroku łącznego określonego skazania oznacza, że nie było ono przedmiotem rozstrzygnięcia w tym wyroku (Legalis nr 1874733).</p>	
2.	<p>W powyższe uwagi wpisuje się uchybienie Sądu Rejonowego polegające na tym, że pomimo zastosowania na podstawie art. 4 § 1 kk przepisów Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. nie zostały rozwiązane węzły kar łącznych pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami: Sądu Rejonowego w Chodzieży z dnia 18 grudnia 2017 r. w sprawie II K 513/16 i Sądu Rejonowego w Nakle nad Notecią z dnia 1 kwietnia 2016 r. w sprawie II K 577/15, a</p>

	także węzeł kary łącznej grzywny wymierzonej w sprawie o sygn. II K 577/15.
Zwiążle o powodach uwzględnienia okoliczności	
<p>Powyżej opisane nieprawidłowości po stronie Sądu I instancji stanowiły uchybienia mające wpływ na treść wydanego wyroku łącznego. Bowiern w sytuacji podjęcia przez Sąd Rejonowy decyzji w oparciu o art. 4 § 1 kk i zastosowaniu przepisów prawa karnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. jako względniejszych dla skazanej, koniecznym zabiegiem było rozwiązanie przez sąd orzekający węzłów kar łącznych orzeczonych w jednostkowych wyrokach objętych wyrokiem łącznym. Taka powinność wynika wprost z przepisu art. 85 kk w brzmieniu obowiązującym przed 1 lipca 2015 r. Brak takiego rozstrzygnięcia w wyroku łącznym rodzi wątpliwości, czy Sąd Rejonowy określając granice wymiaru kary łącznej nie ograniczył się przypadkiem do badania wymiaru kar łącznych. W kontrolowanej sprawie dopiero z uzasadnienia wyroku Sądu I instancji wynika co de facto stanowić miało podstawę orzekania. Jednak, co już wyżej akcentowano, okoliczności te powinny wynikać wprost z treści orzeczenia a nie wyłącznie z jego uzasadnienia. Uchybienie to stanowiło dodatkowy powód uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.</p>	
5. ROZSTRZYGNIECIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
<i>0.15.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</i>	
<i>0.11.</i>	Przedmiot utrzymania w mocy
Zwiążle o powodach utrzymania w mocy	
<i>0.15.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</i>	
<i>0.0.11.</i>	Przedmiot i zakres zmiany

Zwięźle o powodach zmiany	

0.15.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji		
0.15.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylecia		
1.1.		# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia		
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylecia		
W wyniku dostrzeżonych z urzędu uchybień Sądu Rejonowego w zakresie redagowania treści wyroku łącznego niezbędne okazało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Chodzieży z uwagi na konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości. Zaistniałe w wyniku wspomnianych uchybień wątpliwości co do faktycznego zakresu skazań oskarżonej jaki został objęty przez Sąd I instancji wyrokiem łącznym nie mogły być usunięte w toku postępowania odwoławczego. Niezbędne jest bowiem przeprowadzenie przewodu na nowo w całości, rzetelne ustalenie i określenie następnie w wyroku łącznym orzeczeń będących podstawą kary łącznej pozbawienia wolności i grzywny, a także precyzyjne podanie wszystkich wymaganych informacji		

o poszczególnych wyrokach, orzeczonych nimi karach, środkach karnych i probacyjnych.		
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
4.1.	# art. 454 § 1 k.p.k.	
Zwięźle o powodach uchylenia		
0.15.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
<p>Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy powinien jak najdokładniej zebrać dane o karach i innych konsekwencjach prawnych wynikających z wyroków skazujących Sądu Rejonowego w Nakle nad Notecią (II K 577/15) oraz Sądu Rejonowego w Chodzieży (II K 513/16), nie zapominając o wyrokach Sądów II instancji w tych sprawach, co jest nie bez znaczenia dla dat prawomocności orzeczeń, od których liczyć należy bieg okresów próby warunkowego zawieszenia wykonania kar pozbawienia wolności. Kolejnym działaniem Sądu I instancji będzie należyta, tj. dogłębna i wszechstronna weryfikacja, czy kary z wyroków wydanych przeciwko M. S. mogą zostać objęte wyrokiem łącznym, a w przypadku wydania po raz kolejny wyroku łącznego w komparycji wyroku łącznego szczegółowy opis tych orzeczeń oraz</p>		

wszystkich wymaganych danych co do poszczególnych skazań za przestępstwa i kar nimi objętych. Ponadto w sytuacji dojścia do wniosku przez Sąd Rejonowy, że są podstawy materialnoprawne do wydania wyroku łącznego, zadaniem tego Sądu będzie dokonanie prawidłowej oceny związku podmiotowo-przedmiotowego pomiędzy poszczególnymi przestępstwami, z uwzględnieniem uwag poczynionych przez Sąd Okręgowy w pkt 3.1 niniejszego uzasadnienia. Następnie Sąd Rejonowy będzie zobowiązany dokonać wyboru porządku prawnego, który posłuży mu do wyrokowania, a przy tym ocenić, czy przy ustalonym związku podmiotowo-przedmiotowym są podstawy do zastosowania przepisów obowiązujących do dnia 30 czerwca 2015 r. (art. 4 §1 kk i art. 85 § 1 kk w zw. z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 396), czy też należy stosować przepisy w brzmieniu z dnia orzekania. Dokonując tej oceny Sąd Rejonowy powinien mieć na uwadze, że kara łączna powyżej 2 lat pozbawienia wolności niweczyłaby względny charakter unormowań prawnych sprzed nowelizacji lutowej, wprowadzonej z dniem 1 lipca 2015 r.

W sytuacji gdyby Sąd Rejonowy doszedł do wniosku, że nie ma podstaw do sięgnięcia po przepisy sprzed tej daty wówczas będzie zobligowany do bardzo uważnego przeanalizowania treści przepisu **art. 89 § 1a kk**. Zgodnie z tym przepisem, w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich

wykonania (taka aktualnie sytuacja zachodzi w skazaniach M. S.) **sąd może w wyroku łącznym orzec karę łączną pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, czyli sąd w takim przypadku nie jest zobligowany do połączenia kar.** Przewidziana w przywołanym przepisie swoboda decyzyjna dla sądu wynika z tego, że orzeczenie tego typu nie ma charakteru technicznego lecz przeciwnie sąd ma prawo do merytorycznej oceny zawisłej przez nim sprawy, a w tym skuteczności i celowości kontynuacji okresów próby, środków karnych i probacyjnych z poszczególnych wyroków. Jeżeli Sąd Rejonowy doszedłby w przedmiotowej sprawie do wniosku, że brak jest jednak podstaw do wydania wyroku łącznego co do kar pozbawienia wolności i wymierzenia skazanej w miejsce kar orzeczonych z warunkowym zawieszeniem ich wykonania kary bezwzględnej, powinien umorzyć postępowanie w tym zakresie. Nie ulega wątpliwości, że w trakcie tej oceny Sąd powinien wziąć pod uwagę wszystkie rozstrzygnięcia zawarte w wyrokach jednostkowych – w tym te z art. 46 § 1 kk, o których to Sąd Rejonowy w zaskarżonym wyroku nawet nie wspomniał, a mają one znaczenie dla celowości i podstaw do ewentualnego orzeczenia kary bezwzględnej.

W związku z powyżej omówionymi kwestiami, konieczne okazało się uchylene zaskarżonego wyroku także w części, w której Sąd I instancji orzekł wobec skazanej karę łączną grzywny. Nie wchodząc w tym miejscu w rozważania na temat wysokości tej kary, która nie była w tym postępowaniu przedmiotem

zaskarżenia, należało podkreślić, iż Sądowi Rejonowemu pozostawiono wybór który porządek prawny przyjmie za podstawę wyrokowania, a skoro tak nie mogła się ostać kara łączna grzywny. Utrwalony jest bowiem obowiązek stosowania przy orzekaniu tylko jednej ustawy. Jak wyraźnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 listopada 2016 r. „W zakresie właściwego stosowania przepisu art. 4 § 1 k.k. sąd musi dokonać wyboru między konkurującymi ustawami i zastosować całościowo jedną z nich - tę która in concreto jest względniejsza dla sprawcy.” (sygn. II KK 351/16, LEX nr 2151421, Prok.i Pr.-wkl. 2017/1/2).

0.15.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku

Przytoczyć okoliczności

6. Koszty Procesu

P unkt rozstrzygnięcia z wyroku

Przytoczyć okoliczności

7. PODPIS

Małgorzata Winkler-Galicka Hanna Bartkowiak Ewa Taberska